

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการยอมรับ การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในสถานพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ภูซัด ภูเมียง ภูสอยดาว โดยทำการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ที่เป็นสมาชิกสถานพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ๗ จำนวน 76 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบความรู้ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ค่าสถิติ ค่าร้อยละ และการทดสอบไคสแควร์

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

เกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษที่ทำการศึกษามีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 40.6 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สมาชิกในครัวเรือน โดยเฉลี่ย 4 คน แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ไม่นิยมจ้างแรงงาน ประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเฉลี่ย 1.2 ปี ลักษณะการถือครองเป็นของตนเองโดยการจัดสรรที่ทำกินให้ครัวเรือนละ 15 ไร่ พื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรเฉลี่ย 4.9 ไร่ มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 45,829.2 บาท โดยมีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้านมากที่สุดเพื่อทำการเกษตร มากที่สุด รายได้เฉลี่ย 45,786.9 บาท /ปี รายจ่ายเฉลี่ย 32,252.8 บาท/ปี เกษตรกรทราบถึงอันตรายจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 90.8 ทราบถึงอันตรายจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชจากเจ้าหน้าที่โครงการฯ มากที่สุด เกษตรกรแพ้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชร้อยละ 35.5 ก่อนที่เกษตรกรเข้ามาเป็นสมาชิกโครงการฯ ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 52.6 และทำไร่ร้อยละ 47.4 เจ้าหน้าที่โครงการฯ เป็นผู้ชักชวนให้เข้าเป็นสมาชิกโครงการฯ เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษจากเจ้าหน้าที่โครงการฯ มากที่สุด ผลผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษได้จำหน่ายให้กับโครงการฯมากที่สุด เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นหลังจากนำเทคนิคการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมาใช้ ร้อยละ 42.1 คาดหวังว่าจะปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษต่อไปร้อยละ 30.3 และไม่แน่ใจว่าจะปลูกต่อไปร้อยละ 53.9

ความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ มากที่สุดได้แก่ เรื่องหลังการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชฉีดพ่น ควรทิ้งระยะเวลาก่อนที่เก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อให้สารเคมีสลายตัว ร้อยละ 96.05 ส่วนเกษตรกรมีความรู้ น้อยที่สุดได้แก่เรื่อง การแช่เมล็ดพันธุ์ผักในน้ำที่มีอุณหภูมิ 50 – 55 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 10 -15 นาที เพื่อเป็นการกำจัดเชื้อราต่างๆ ร้อยละ 31.58

การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

เกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ส่วนใหญ่มีการยอมรับในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ มากที่สุดเรื่องการ เว้นระยะการเก็บเกี่ยวตามข้อแนะนำเพื่อให้สารเคมีสลายตัว ร้อยละ 93.42 ส่วนการยอมรับที่มีน้อยที่สุดเรื่อง การใช้กับดักแสงไฟเพื่อดักแมลงหลอดไฟที่ใช้ในการล่อแมลงศัตรูพืช ควรเป็นหลอดไฟแสงสีม่วง หรือสีน้ำทะเล ร้อยละ 1.32

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

เกษตรกรมีปัญหาในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมากได้แก่ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง และเกษตรกรไม่พบปัญหาได้แก่ ความสะดวกธรรมชาติ พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกผักมีน้อย เทคโนโลยีที่นำมาใช้ไม่ได้ผลหรือเห็นผลช้า ไม่มีตลาดรองรับ ไม่รู้ความต้องการตลาด ผลผลิตไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาด ผลผลิตล้นตลาด และไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางโครงการฯ เกษตรกรต้องการให้ทางโครงการฯ จัดหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูก และจัดหาแหล่งเงินทุนแหล่งน้ำในการเพาะปลูก ต้องการให้เจ้าหน้าที่โครงการฯ จัดหาแหล่งรับซื้อผักปลอดภัยจากสารพิษ ควรส่งเสริมให้ประชาชนหันมาบริโภคผักปลอดภัยจากสารพิษเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานส่งเสริมแนะนำการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ การปรับสภาพพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 อายุ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษโดยมีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปลูก หลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดินขึ้นมา คราดเก็บวัชพืชออกให้หมด แกะไชดินเป็นกรดก่อนปลูกโดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ล อัตรา 200- 300 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปูนขาวแล้วจะต้องรดน้ำตามไปด้วย ทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก พื้นที่ที่พบว่ามีการระบาดของโรคราน้ำค้างและใบจุด จะต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี ขาดธาตุอาหารตัวใดให้เพิ่มธาตุนั้นโดยโรยลงบนดินหรือฉีดพ่นทางใบ ระหว่างที่พืชเจริญเติบโตการให้ปุ๋ยอาจทำได้โดยให้พร้อมกัมน้ำ รดน้ำผักทุกวันๆ ละ 1 ครั้ง และสังเกตดูความชื้นของดินเพื่อพิจารณาในการลดหรือเพิ่มการให้น้ำ ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลืองเพื่อดักแมลง ใช้พลาสติกสีเทา-เงินเพื่อควบคุมวัชพืช ใช้ชีววินทรีย์ เช่น เชื้อไวรัส (NPV) เชื้อแบคทีเรีย (BT) ไล่เดือนฝอย เชื้อรา หรือใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียนเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้สารสกัดจากพืชเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ควบคุมวัชพืชในผักโดยใช้มือถอนหรือจอบถาก ใช้สารเคมีเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว ใบหญ้าคา แกลบ ใช้มือถอนกำจัดวัชพืช หรือใช้จอบถากวัชพืช ใช้มือเก็บวัชพืช ตัวแมลงและต้นผักที่เป็นโรคไปทำลาย ใช้สารเคมีในอัตราที่ฉลากระบุ เว้นระยะการเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำเพื่อให้สารเคมีสลายตัว นำผักที่เก็บเกี่ยวแล้ว ตัดแต่งส่วนที่เน่าเสียแล้วทำความสะอาดก่อนบรรจุ และอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้กับดักแสงไฟเพื่อดักแมลง

สมมติฐานที่ 2 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษโดยมีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปลูก หลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดินขึ้นมา คราดเก็บวัชพืชออกให้หมด แกะไชดินเป็นกรดก่อนปลูกโดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ล อัตรา 200- 300 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปูนขาวแล้วจะต้องรดน้ำตามไปด้วย ทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก พื้นที่ที่พบว่ามีการระบาดของโรคราน้ำค้างและใบจุดจะต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี ขาดธาตุอาหารตัวใดให้เพิ่มธาตุนั้นโดยโรยลงบนดินหรือฉีดพ่นทางใบ ระหว่างที่พืชเจริญเติบโตการให้ปุ๋ยอาจทำได้โดยให้พร้อมกัมน้ำ รดน้ำผักทุกวันๆ ละ 1 ครั้ง และสังเกตดูความชื้นของดินเพื่อพิจารณาในการลดหรือเพิ่มการให้น้ำ ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลืองเพื่อดักแมลง ใช้พลาสติกสีเทา-เงินเพื่อควบคุมวัชพืช ใช้ชีววินทรีย์ เช่น เชื้อไวรัส (NPV) เชื้อแบคทีเรีย (BT) ไล่เดือนฝอย เชื้อรา หรือใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียนเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้สารสกัดจากพืชเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ควบคุมวัชพืชในผักโดยใช้มือถอนหรือจอบถาก ใช้สารเคมีเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว

ใบหญ้าคา แกลบ ใช้มือถอนกำจัดวัชพืช หรือใช้จอบถากวัชพืช ใช้มือเก็บวัชพืช ตัวแมลงและต้นผักที่เป็นโรคไปทำลาย ใช้สารเคมีในอัตราที่ฉลากระบุ เว้นระยะการเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำเพื่อให้สารเคมีสลายตัว นำผักที่เก็บเกี่ยวแล้ว ตัดแต่งส่วนที่เน่าเสียแล้วทำความสะอาดก่อนบรรจุ และระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้กับดักแสงไฟเพื่อดักแมลง

สมมติฐานที่ 3 ประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ โดยมีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปลูก หลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดินขึ้นมา คราดเก็บวัชพืชออกให้หมด แกะไชดินเป็นกรดก่อนปลูก โดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ล อัตรา 200- 300 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปูนขาวแล้วจะต้องรดน้ำตามไปด้วย ทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก พื้นที่ที่พบว่ามีการระบาดของโรคน้ำค้างและใบจุดจะต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี ขาดธาตุอาหารตัวใดให้เพิ่มธาตุนั้น โดยโรยลงบนดินหรือฉีดพ่นทางใบ ระหว่างที่พืชเจริญเติบโตการให้น้ำอาจทำได้โดยให้พร้อมกับน้ำ รดน้ำผักทุกวันๆ ละ 1 ครั้ง และสังเกตดูความชื้นของดินเพื่อพิจารณาในการลดหรือเพิ่มการให้น้ำ ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลืองเพื่อดักแมลง ใช้พลาสติกสีเทา-เงินเพื่อคลุมวัชพืช ใช้ชีววิธี เช่น เชื้อไวรัส (NPV) เชื้อแบคทีเรีย (BT) ไล่เดือนฝอย เชื้อรา หรือใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียนเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้สารสกัดจากพืชเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ควบคุมวัชพืชในผักโดยใช้มือถอนหรือจอบถาก ใช้สารเคมีเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว ใบหญ้าคา แกลบ ใช้มือถอนกำจัดวัชพืช หรือใช้จอบถากวัชพืช ใช้มือเก็บวัชพืช ตัวแมลงและต้นผักที่เป็นโรคไปทำลาย ใช้สารเคมีในอัตราที่ฉลากระบุ เว้นระยะการเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำเพื่อให้สารเคมีสลายตัว นำผักที่เก็บเกี่ยวแล้ว ตัดแต่งส่วนที่เน่าเสียแล้วทำความสะอาดก่อนบรรจุ และประสบการณ์ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้กับดักแสงไฟเพื่อดักแมลง

สมมติฐานที่ 4 รายได้ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ โดยมีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปลูก หลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดินขึ้นมา คราดเก็บวัชพืชออกให้หมด แกะไชดินเป็นกรดก่อนปลูก โดยใส่ปูนขาว ปูนมาร์ล อัตรา 200- 300 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปูนขาวแล้วจะต้องรดน้ำตามไปด้วย ทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก พื้นที่ที่พบว่ามีการระบาดของโรคน้ำค้างและใบจุดจะต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี ขาดธาตุอาหารตัวใดให้เพิ่มธาตุนั้น โดยโรยลงบนดินหรือฉีดพ่นทางใบ ระหว่างที่พืชเจริญเติบโตการให้น้ำอาจทำได้โดยให้พร้อมกับน้ำ รดน้ำผักทุกวันๆ ละ 1 ครั้ง และสังเกตดูความชื้นของดินเพื่อพิจารณาในการลดหรือเพิ่มการให้น้ำ ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลือง

ของโรคราน้ำค้างและใบจุดจะต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี ขาดธาตุอาหารตัวใดให้เพิ่มธาตุนั้น โดยโรยลงบนดินหรือนิดพ่นทางใบ ระหว่างที่พืชเจริญเติบโตการให้น้ำอาจทำได้โดยให้พร้อมกับน้ำรดน้ำผักทุกวันๆ ละ 1 ครั้ง และสังเกตดูความชื้นของดินเพื่อพิจารณาในการลดหรือเพิ่มการให้น้ำ ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลืองเพื่อดักแมลง ใช้พลาสติกสีเทา-เงินเพื่อควบคุมวัชพืช ใช้ชีววินทรีย์ เช่น เชื้อไวรัส (NPV) เชื้อแบคทีเรีย (BT) ไล่เดือนฝอย เชื้อรา หรือใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียนเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้สารสกัดจากพืชเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ควบคุมวัชพืชในผักโดยใช้มือถอนหรือจอบตาก ใช้สารเคมีเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว ใบหญ้าคา แกลบ ใช้มือถอนกำจัดวัชพืช หรือใช้จอบตากวัชพืช ใช้มือเก็บวัชพืช ตัวแมลง และต้นผักที่เป็นโรคไปทำลาย ใช้สารเคมีในอัตราที่ฉลากระบุ เว้นระยะการเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำ เพื่อให้สารเคมีสลายตัว นำผักที่เก็บเกี่ยวแล้ว ตัดแต่งส่วนที่เน่าเสียแล้วทำความสะอาดก่อนบรรจุ และพื้นที่ที่ใช้ในการทำการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้กับดักแสงไฟเพื่อดักแมลง

สมมติฐานที่ 7 การแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษโดยมีความสัมพันธ์กับไถพรวนดินหรือไถกลบเตรียมดินแล้วตากดินไว้ ประมาณ 2-3 สัปดาห์ก่อนปลูก หลังจากไถเตรียมดินหรือขุดดินขึ้นมา คราดเก็บวัชพืชออกให้หมด แกะไขดินเป็นกรดก่อนปลูก โดยใส่ปุ๋ยมูลวัว ปุ๋นมาร์ล อัตรา 200- 300 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปุ๋ยมูลวัวแล้ว จะต้องรดน้ำตามไปด้วย ทดสอบความงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก พื้นที่ที่พบว่ามีการระบาดของโรคราน้ำค้างและใบจุดจะต้องคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมี ขาดธาตุอาหารตัวใดให้เพิ่มธาตุนั้น โดยโรยลงบนดินหรือนิดพ่นทางใบ ระหว่างที่พืชเจริญเติบโตการให้น้ำอาจทำได้โดยให้พร้อมกับน้ำรดน้ำผักทุกวันๆ ละ 1 ครั้ง และสังเกตดูความชื้นของดินเพื่อพิจารณาในการลดหรือเพิ่มการให้น้ำ ใช้กับดักกาวเหนียวสีเหลืองเพื่อดักแมลง ใช้พลาสติกสีเทา-เงินเพื่อควบคุมวัชพืช ใช้ชีววินทรีย์ เช่น เชื้อไวรัส (NPV) เชื้อแบคทีเรีย (BT) ไล่เดือนฝอย เชื้อรา หรือใช้ศัตรูธรรมชาติอื่น เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียนเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้สารสกัดจากพืชเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ควบคุมวัชพืชในผักโดยใช้มือถอนหรือจอบตาก ใช้สารเคมีเพื่อกำจัดแมลงและวัชพืช ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าว เปลือกถั่ว ใบหญ้าคา แกลบ ใช้มือถอนกำจัดวัชพืช หรือใช้จอบตากวัชพืช ใช้มือเก็บวัชพืช ตัวแมลง และต้นผักที่เป็นโรคไปทำลาย ใช้สารเคมีในอัตราที่ฉลากระบุ เว้นระยะการเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำ เพื่อให้สารเคมีสลายตัว นำผักที่เก็บเกี่ยวแล้ว ตัดแต่งส่วนที่เน่าเสียแล้วทำความสะอาดก่อนบรรจุ และการแพ้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้กับดักแสงไฟเพื่อดักแมลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เจ้าหน้าที่โครงการฯ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็นในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ เป็นต้น รวมทั้งมีการรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนเพื่อให้เกษตรกรได้มีแหล่งเงินทุนกู้ยืม เพื่อนำไปใช้ในการซื้อปัจจัยการผลิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เพื่อความสะดวกแก่เกษตรกรต่อไป

2. เจ้าหน้าที่โครงการฯ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง การจัดหาแหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกผัก เพราะเนื่องจากน้ำที่เกษตรกรใช้เป็นน้ำปะปาภูเขา ซึ่งจะมีน้ำเป็นฤดูเท่านั้น ควรจัดหาแหล่งน้ำที่เหมาะสมและใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี

3. จากการศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรต่อการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่าเกษตรกรจะไม่ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ จำนวน 12 คน และเกษตรกรไม่แน่ใจว่าจะปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษต่อไปอีก จำนวน 41 คน จากการศึกษาครั้งนี้ จำนวนเกษตรกรไม่แน่ใจว่าจะปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษต่อไปมีจำนวนมากทั้งนี้ เจ้าหน้าที่โครงการฯ ควรจะส่งเสริมให้เกษตรกรรู้ถึงประโยชน์ ปัญหาของเกษตรกร และผลตอบแทนจากการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเพื่อที่เกษตรกรจะมีการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น

4. จากผลการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ พบว่าเกษตรกร ไม่มีความรู้ในเรื่องการแช่เมล็ดพันธุ์ผัก เป็นการกระตุ้นให้เมล็ดพันธุ์ผักออกได้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ทางโครงการฯ ควรมีการส่งเสริมให้แช่เมล็ดพันธุ์ผักเพื่อจะช่วยลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ผัก และยังลดต้นทุนการผลิต

5. จากผลการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเรื่อง การเว้นระยะเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำเพื่อให้สารเคมีสลายตัว เกษตรกรส่วนน้อยมีการยอมรับ เรื่องการใช้กับดักแสงไฟเพื่อดักแมลง เพราะหลอดไฟที่ใช้ในการดักแมลงมีราคาแพงและใช้ในพื้นที่จำกัด ดังนั้น การที่เกษตรกรจะยอมรับจะต้องมีการศึกษาข้อมูลของแต่ละพื้นที่ก่อน ว่าพื้นที่นั้นๆ เหมาะสมกับการกำจัดศัตรูพืชอย่างไร มีปัญหาความต้องการอะไร เพราะเมื่อนำมาใช้แล้วไม่สามารถได้รับประโยชน์ ก็จะเป็นการสูญเสียปัจจัยการผลิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาติดตามความก้าวหน้าของโครงการฯหลังจากได้ดำเนินการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษเพื่อดูความก้าวหน้าและความยั่งยืน
2. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อให้เกิดอำนาจต่อรอง
3. ควรจะมีการศึกษาถึงการยอมรับเทคนิคการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ว่ามีประสิทธิภาพ ความยากง่ายของการผลิต ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
4. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของผักแต่ละชนิด